

Rehberlik Hizmetleri Kapsamında Ailelere Öneriler

Bazı kaynaklarda eğitimin üç ayağı (okul, öğrenci, veli) olduğu söylenir. Ancak bana göre, üç tane ayağı olan bir masa asla uzun süre ayakta kalmaz, bir yerden sonra yükü kaldıramaz ve devrilir. Ve bana göre eğitim “çok ayaklı” bir olgudur. Eğitimin elbette en önemli unsurları okul, öğrenci ve velidir. Ancak, bunun dışında da eğitimi etkileyen pek çok unsur vardır: Televizyon, gazeteler, ekonomik durum, okulun bulunduğu çevre, öğrencinin yaşadığı çevre ve mahalle, komşuluk ilişkileri ve daha pek çok unsur eğitime direkt etki eden şeylerdir.

Ailelere verilecek ilk öneri, anne ve babanın çocuğa model olması konusudur. Bazı aileler, çocuklarını şikâyet ederler “Ders çalışmıyor, sorumluluklarını ve görevlerini yerine getirmiyor, kitap okumuyor!” diye sıralarlar şikâyetlerini. Şu bir gerçektir ki çocuklar sözle söylenenleri yerine getirmekten ziyade, yapılanları taklit etmektedir. En basit bir örnekle; bir anne ya da baba hiç kitap okumuyorsa (çocuk, anne ve babasını kitap okurken görmüyorsa), o anne ve babanın çocuğa kitap okumasını söylemelerinin çocuk açısından çoğu zaman bir anlamı yoktur. Çocuğunuzun kitap okumasını istiyorsanız, onun sizi elinizde kitapla görmesini sağlayın. Çocuğunuzun ders çalışmasını istiyorsanız, ders çalışmaları için ortam hazırlayın. Çocuk, ailesinin aynasıdır ve ailesini yansıtır. Çocuğunuzun bir evlat ve bir öğrenci olarak sorumluluklarını yerine getirmesini istiyorsanız, ilk önce siz bir veli olarak sorumluluklarınızı yerine getirmelisiniz. Bunlar genelde çok basit şeyler gibi görünse de önemlidir; ders çalışma ortamını düzenleyin, beslenmesine dikkat edin, kılık kıyafetine ve temizliğine özen gösterin.

“Benim zamanımdayken...” diye başlayan cümleler kurmayın. Çünkü sizin zamanınız farklıydı, şimdi farklı... Sizin zamanınızda belki her şey daha kolaydı. Şu anda ise çocukları ve gençleri çeken pek çok uyarıcı var; bilgisayar, internet, bilgisayar oyunları, internet kafe, MP3 çalar, cep telefonu, markalı giysiler, uydu kanalları... Bunların kaçısı sizin zamanınızda vardı ve dolayısıyla bunların kaçısı sizin davranışlarınızı etkiliyordu siz o yaşlardayken... Sizin zamanınızda uyarıcı sayısı azdı, şimdi ise çok fazla, dolayısıyla şu anki çocukların davranışlarıyla sizin çocukluğunuzdaki davranışlarınız arasındaki farklılıkların olması ve çeşitli durumlar konusunda uyumsuzluk yaşayıp bocalamaları çok doğaldır. Yani şimdiki çocukların işi çok daha zor ve çok daha fazla bocalamalar yaşıyorlar.

Okulla her zaman işbirliği içinde olun. Okulun rehber öğretmeniyle sürekli iletişim halinde olun. Vereceğiniz en ufak ayrıntı, onların rehberlik hizmetinden ve dolayısıyla eğitim öğretimden daha iyi yararlanmalarını sağlayacaktır. Hiç unutmuyorum, davranışlarında farklılıklar gözlenen (hırçınlık, sorumsuzluk gibi) küçük bir öğrencimle görüşürken, ona resim çizdirmiştim. Ailesinin resmini çok basit bir şekilde çizmesine rağmen, yoğun kardeş kıskançlığı durumu yaşadığı çok net şekilde belli olmuştu çizdiği resimden.

Çocuğunuzu başka çocuklarla kıyaslamayın. “Falancanın oğlu/kızı iyi not almış, seninki neden düşük?” gibi cümleler kurmayın. Biliyorum ki bu tür kıyaslamalar yapmaktaki amacınız tamamen iyi niyetinizden kaynaklanıyor ve “Çocuğumu falanca çocukla kıyaslarsam belki daha iyi ders çalışır, belki daha başarılı olur.” diye düşünüyorsunuz. Ancak, iyi niyetle hareket etmenize rağmen çocuk bunu yanlış anlayacaktır ve kendine güveni eksilecektir. Nasıl ki çocuğunuz “Falancanın annesi/babası çocuğuna şöyle bir ayakkabı almış!” diye çıkışsa ve belki ekonomik şartlardan dolayı çocuğunuza öyle bir ayakkabı alamadığımızda bunu kendinizde bir eksiklik olarak algıyorsanız (ve dolayısıyla çocuğunuzun yaptığı kıyaslamaya üzüldüğünüz), sizin de çocuğunuzu başkalarıyla kıyaslamamız benzer şekilde çocuğunuzu üzecek ve eksiklik duygusuna neden olacaktır.

Çocuğunuzu ne çok serbest bırakın, ne de onun her davranışını kontrol ederek onu sıkın. Çok serbest olduğunda başına buyruk biri olarak yetişecektir, her istediği yapıldığında ileriki yaşlarda sıkıntılar çekecektir, büyüdüğünde (ve evlendiğinde) eşi belki her istediğini yerine getirmeyecektir ve bundan dolayı ailevi sorunlar yaşayacaktır. Küçük bir ayrıntıdır, ama sonuçları önemli olur. Benzer şekilde; çocuğunuzu her an kontrol etmek istediğinizde, onun kendine güveninin gelişmesi için bazen tek başına hareket etmek istemesi durumunda sürekli onu korur ve müdahaleci olursanız, ileriki yaşlarında “çekingen, pısrık, başkalarından çok kolay bir şekilde etkilenen, pasif, silik, kendine güvenmeyen” bir birey haline gelecektir. Bu da doğal olarak yaşamını ve başkalarıyla ilişkilerini olumsuz etkileyecektir. Yani sözün özü; çocuğunuzun kendine güvenmesini sağlamalısınız, sorumluluklarını bilen bir birey olarak yetişmesini sağlamalısınız, bunun için de başarabileceği ve üstesinden gelebileceği ufak tefek görevler vermelisiniz. Örneğin; bir çocuk evde ufak tefek tamiratlar yapan babasına yardım ettiğinde, yemek yapan annesine yardım ettiğinde, ufak tefek alışverişleri kendisi yaptığında, kendine güven duygusu gelişir.

SONUÇ: Eğitim öğretimde aile önemli bir parçadır. Eğitim okulda ve ailede verilir. Okulda ortalama 6 saat geçiren bir çocuk, okul dışında 18 saatini geçiriyor demektir. Dolayısıyla eğitim sadece okul demek değildir. Aile, eğitimin çok önemli bir parçası olduğu için velilerin okulla sürekli iletişimde bulunması gerekir. Bu yazımı, yıllar önce yaşadığım bir örnekle bitirmek istiyorum. Yıllar önce, çalıştığım bir başka okulda, sorunlar yaşayan bir genç vardı. Sorumsuz, ilgisiz, sorunlu bir öğrenciydi. Anne ve babasını defalarca okula çağırmamıza rağmen okula gelen giden olmamıştı. En sonunda ısrarlar üzerine, babası okula geldi. Biraz konuştuk. Anladığım kadarıyla aile çocukla pek fazla ilgilenmiyordu. Ama harçlığını eline veriyor, onu iyi giydiriyor ve iyi besliyordu, sorunlarıyla pek ilgilenmiyordu. Laf arasında babasına “Telefonunuz, otomobiliniz, ya da televizyonunuz bozulsa ne yaparsınız?” diye sordum. Beyefendi, “Hemen, anında tamirciye götürürüm.” diye cevap verince kendimi tutamayıp “Be adam, çocuğunda sıkıntı var, çocuğun arkadaşlık ilişkilerinde sorunlar var, davranışlarında sıkıntı var, çocuğun alarm veriyor, yani çocuğunun bir anlamda tamirata ihtiyacı var, neden çağırmamıza rağmen okula gelmiyorsun ve okula gelip durumu konuşmak için on kez çağırmamız gerekiyor...” diye cevap verdiğimde başını öne eğip susmuştu. Yani sözün özü, çocuklar hepimizindir. Onları anlamaya çalışmak, sorunlarını zaman geçirmeden çözmek, kendilerine güvenmelerini ve başarılı bireyler olmalarını sağlamak, vatana millete (ve kendilerine) faydalı insanlar olarak yetişmelerini sağlamak istiyorsak işbirliği yapmamız şarttır.

Sayın Veli; çocuğunuzun derslerdeki başarısı için aşağıdaki hususlara önem veriniz.

1. Çocuğunuzun sağlık durumu ile yakından ilgileniniz. Hastalıklardan bir kısmı, çocuğun hayat enerjisini önemli ölçüde azaltarak onu dermansız bırakır. Bir kısmı ise; doğurdukları devamlı acı ve ağrılar yüzünden çocuğun ilgi ve dikkatini ders konuları üzerinde toplamasına engel olur. Sağlık durumu çocuğun okul başarısına etki ettiği gibi bazı rahatsızlıkların bilinmemesi veya tedavi ettirilmemesi birtakım uyumsuz davranışların da sebebi olacaktır.
2. Çocuğunuzu kahvaltı ettirmeden veya yemek yedirmeden kesinlikle okula göndermeyiniz. İlköğretimdeki çocuk hızlı bir büyüme ve gelişme dönemindedir. Bu konuda titiz olunuz. Yemeklerini zamanında yediriniz.
3. Çocuğunuzun kılık- kıyafetine özen gösteriniz. Kıyafetlerinin okul kurallarına uymasına ve temizliğine dikkat ediniz.
4. Çocuğunuzun derslerinin ve davranışlarının daha iyiye yönelmesi için, öğretmenlerle sıkı bir işbirliği kurunuz. Veli toplantılarına mutlaka katılınız.
5. Çocuğunuzun yaşamındaki en etkili çevre aile çevresidir. Çocuk yaşamında en çok etkili örnekleri ailesinden alır. Anne-baba olarak tüm davranışlarınızla çocuklarınıza örnek olunuz.
6. Çocuğunuzu iyi tanıyınız. Çocuklardan yapamayacağı şeyleri istemeyiniz. Onları yeteneklerinin ötesinde başarı göstermeye zorlamayınız.
7. Çocuğun tüm arzularının yerine getirilmesi ona her istediği şeyi yapabileceği, elde edilebileceği kanısının verilmesi veya tam tersi isteklerinin çok sınırlandırılması, hiç yerine getirilmemesi çeşitli uyumsuz davranışlar geliştirmelerine neden olacaktır. Bu konuda titiz olunuz.
8. Çocuğunuza yeteri kadar harçlık veriniz. Harçlığını mümkünse aylık veya haftalık olarak toptan veriniz. Böylelikle kendisini yönetmesini öğrenecek ve sorumluluk kazanacaktır.
9. Çocuklarınızı başka çocuklarla veya kardeşleri ile mukayese etmeyiniz. Her insanın sahip olduğu nitelikler farklıdır. Onları olduğu gibi kabul ediniz.
10. Çocuklarınızı korkutmayınız. Fazla baskılardan, bedeni cezalardan, olmayacak sınırlamalar koymaktan kaçınınız.
11. Çocuklarınızın belli davranışları için anne-baba olarak değişik davranış göstermeyiniz, aynı şekilde

davranınız.

12. Çocuklarınızla iyi notların yanında zayıf not almasının da normal olduğunu ve çalışmakla durumunu düzeltebileceğini telkin ediniz.

13. Çocuğunuzun okul yaşantısı ile ilgileniniz. Anlattıklarını dinleyiniz.

14. Çocuğunuzun okul dışındaki arkadaşlarının kontrol ediniz.

15. Çocuğunuzun okul ve öğretmenler hakkında şikayetleri olursa onu dinledikten sonra okul yönetimi ve öğretmenler ile görüşünüz.

16. Öğretmenler öğrencisinden makul olan ders araç ve gereçlerini almasını istemişlerse, bunları zamanında ve yeterince temin ediniz.

17. Ders çalışırken, çocuğunuzu ev işi, çarşı, pazar işi için kaldırmayınız.

18. Çocuğunuzun mümkün olduğu kadar sosyal yaşantılar içinde, sosyal olmasını sağlayınız. Okul ve çevresindeki sosyal faaliyetlere katılmasına izin veriniz.

19. Çocuğunuzu sık sık eleştirmeyiniz. Hele bunu başkalarının yanında asla yapmayınız. Onun aşağılık duygusuna kapılmasını önleyiniz.

20. Beğendiğiniz takdir ettiğiniz taraflarını söyleyiniz. Onun kendine güven duymasını sağlayınız. Çocuklarınız arasında ayırım yapmayınız. Çocukları kıskandırmayınız. Hepsine sevgi ve ilgi gösteriniz.

21. İçinde buldukları yaşlarda arkadaş çocuğunuz için çok önemlidir. Arkadaşı olmasına, iyi arkadaş seçmesine yardımcı olunuz.

22. Tv izlemede çocuğunuza iyi alışkanlıklar kazandırınız. Sürekli TV izlemek çocuğunuzun başarısını olumsuz yönde etkiler. Ancak bunu zor kullanarak değil ikna ederek gerçekleştiriniz.

23. Çocuğunuzun okuluna ve eve zamanında gelişini sağlayınız, varsa geç kalma alışkanlığını önleyiniz

24. Evde çocuğunuza rahat bir çalışma ortamı hazırlayınız. Çocuklarınızın zararlı alışkanlıklar edinmesine engel olunuz. Onları zararlı alışkanlıklara karşı duyarlı hale getiriniz.

25. Çocuklar önünde yapılan tartışmalar, kavgalar onları mutsuz, güvensiz ve endişeli olmalarına neden olur. Sorunlarınızın yanında konuşmayınız, münakaşa etmeyiniz.

26. Çocuğunuzun çeşitli sorunları için sınıf öğretmenine baş vurunuz.

27. Çocuğunuzun evde ders çalışmasını kontrol ediniz. Ancak sürekli şekilde "dersine çalış" ikazı olumsuz etki yapmaktadır. Ona güvendiğinizi belli ederek uyarınız.

28. Çocuğunuzun okula devam durumunu yakından izleyiniz.

29. Çocuğunuzun yanında ona uygulanan eğitimin tartışmasını yapmayınız. Okul ve öğretmenler ile ilgili görüşlerinizi çocuğun yanında açığa vurmuyunuz. Çocuğunuzun çalışma programı yapmasına, uygulamasına yardımcı olunuz. Planlı çalışma üzerinde durunuz.

30. Çocuklarınıza karşı sabırlı, soğuk kanlı ve anlayışlı olunuz. Doğal olarak onlar hata yapacaklardır. Kusurları ve kötü hareketleri olacaktır. Çocuklar düşündüğünüz, istediğiniz gibi tavır ve davranışlar göstermiş olsalardı ailede ve okulda eğitim denilen şeye gerek kalmazdı.